

**3^η Πανελλήνια Μαθητική Προσομοίωση
Επιτροπών του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του
Ανθρώπου**

«Μαθητές σε ρόλο Διπλωμάτη»

Οδηγός Μελέτης

**Επιτροπή Οικονομικών, Κοινωνικών και Πολιτιστικών
Δικαιωμάτων**

«Το δικαίωμα σε ένα ικανοποιητικό επίπεδο διαβίωσης»

Πρόεδρος: Πολίτης-Λάμπρου Παναγιώτης

Αντιπρόεδρος: Τσακαλίδου Ιωάννα

Περιεχόμενα

1. Καλωσόρισμα του Προεδρείου	3
2. Ιστορική επισκόπηση: ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών και το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα.....	4
3. Επιτροπή Οικονομικών, Κοινωνικών και Πολιτιστικών δικαιωμάτων: ρόλος και αρμοδιότητες.....	4
4. Άρθρο 11 Διεθνούς Συμφώνου για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα.....	5
5. Επεξήγηση Ορολογίας.....	5
6. Ανάλυση του άρθρου 11 του Συμφώνου μέσα από τα Γενικά Σχόλια της Επιτροπής.....	6
7. Ειδικότερα ζητήματα.....	8
8. Ερωτήσεις προς τους συμμετέχοντες	11
9. Ενδεικτικές επιλογές για επιπρόσθετη μελέτη	11
10. Ηλεκτρονικές Πηγές.....	12
11. Βιβλιογραφία	12

Επιμέλεια Οδηγού Μελέτης: Πολίτης-Λάμπρου Παναγιώτης, Τσακαλίδου Ιωάννα (ΜΡΔ 2018) και Σαπουντζής Ιωάννης, Λαμπίδη Βασιλική (ΜΡΔ 2017).

1.Καλωσόρισμα του Προεδρείου

Αγαπητοί εμπειρογνώμονες,

Σας καλωσορίζουμε στη τρίτη Πανελλήνια Μαθητική Προσομοίωση "Μαθητές σε Ρόλο Διπλωμάτη" που λαμβάνει χώρα στη Θεσσαλονίκη. Βρισκόμαστε στην ευχάριστη θέση να σας ενημερώσουμε πως θα προεδρεύουμε της Επιτροπής Οικονομικών, Κοινωνικών και Πολιτιστικών Δικαιωμάτων που θα έχει ως βασικό άξονα το δικαίωμα σε ένα ικανοποιητικό επίπεδο διαβίωσης. Μέσω της συμμετοχής σας στην Επιτροπή, θα είστε σε θέση να εξειδικευτείτε στο τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Με τον παρόντα οδηγό μελέτης έχουμε ως σκοπό να σας εξηγήσουμε συνοπτικά, αλλά και περιεκτικά, ορισμένα ζητήματα τα οποία θα συμβάλλουν στη βαθύτερη κατανόηση των θεμάτων που θα συζητηθούν και θα γίνουν αντικείμενα διαπραγμάτευσης κατά τη διάρκεια της προσομοίωσης. Θα θέλαμε να σας επισημάνουμε ότι οι προτάσεις σας πρέπει να είναι τόσο ρεαλιστικές όσο και καινοτόμες. Προσπαθήστε να αξιοποιήσετε στο έπακρον το υλικό που ακολουθεί. Βρισκόμαστε στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε απορία προκύψει.

Με εκτίμηση,

Πολίτης-Λάμπρου Παναγιώτης, Πρόεδρος
Τσακαλίδου Ιωάννα, Αντιπρόεδρος

2. Ιστορική επισκόπηση: ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών και το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα

Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) αποτελεί έναν διεθνή οργανισμό που ιδρύθηκε στις 26 Ιουνίου του 1945 από 51 κράτη-μέλη και του οποίου το καταστατικό τέθηκε σε ισχύ στις 24 Οκτωβρίου του ίδιου έτους. Χαρακτηρίζεται ως ένας οργανισμός με παγκόσμια και πολυθεματική κάλυψη. Αυτό ισχύει, καθώς έχει ως σκοπό τη συνεργασία μεταξύ των 193 κρατών-μελών στους τομείς του Διεθνούς Δικαίου, της ειρήνης, της οικονομικής ανάπτυξης, της ασφάλειας και της υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε ολόκληρο τον κόσμο. Οι προαναφερθέντες σκοποί αναφέρονται πιο αναλυτικώς στο Άρθρο 1 του Καταστατικού Χάρτη του ΟΗΕ.

Ειδικότερα, όσον αφορά στα ανθρώπινα δικαιώματα και την υπεράσπισή τους, η Παράγραφος 3 δηλώνει ότι η ανάπτυξη και η εμβάθυνση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων γίνεται χωρίς διάκριση φυλής, φύλου, γλώσσας ή θρησκείας.

Βασισμένη στους σκοπούς αυτούς η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ υιοθέτησε στις 16 Δεκεμβρίου 1966 το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα το οποίο τέθηκε σε εφαρμογή στις 3 Ιανουαρίου 1976. Ως Διεθνής Σύμβαση, το Σύμφωνο δεσμεύει τα κράτη-μέλη που το έχουν υπογράψει και επικυρώσει. Το Σύμφωνο έχει επικυρωθεί από 165 κράτη και υπογραφεί από πέντε. Το Σύμφωνο αποτελείται από τέσσερα μέρη τα οποία διαχωρίζουν ανά θεματική τα 31 άρθρα του. Επομένως, ο διαχωρισμός ανά ζήτημα στα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα αναλύει πιο διεξοδικά τα ζητήματα που θέλει να ρυθμίσει το Σύμφωνο. Η Ελλάδα κύρωσε το Σύμφωνο με το Νόμο 1532/1985 ΦΕΚ Α. 45. Δεν κύρωσε ακόμη το Προαιρετικό Πρωτόκολλο.

3. Επιτροπή Οικονομικών, Κοινωνικών και Πολιτιστικών δικαιωμάτων: ρόλος και αρμοδιότητες

Η Επιτροπή για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα είναι το όργανο των ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων το οποίο επιτηρεί το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα και την εφαρμογή του από τα κράτη-μέλη του. Η Επιτροπή δημιουργήθηκε από το ψήφισμα 1985/17 της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής του ΟΗΕ.

Όλα τα κράτη-μέλη είναι υποχρεωμένα να υποβάλλουν τακτικά εκθέσεις στην Επιτροπή με ποιον τρόπο τα δικαιώματα υλοποιούνται. Τα κράτη πρέπει αρχικά να υποβάλλουν αναφορές ανά δύο έτη στην αποδοχή του Συμφώνου και έπειτα ανά πέντε έτη. Η Επιτροπή εξετάζει κάθε έκθεση και απευθύνει τις ανησυχίες και τις συστάσεις στο κράτος-μέρος στη μορφή των 'καταληκτικών παρατηρήσεων'.

Σε συνέχεια της διαδικασίας αναφορών, το Προαιρετικό Πρωτόκολλο στο Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα, το οποίο τέθηκε σε εφαρμογή στις 5 Μάιου 2013, παρέχει στην Επιτροπή την επάρκεια να λαμβάνει και να εξετάζει αναφορές από πολίτες οι οποίοι ισχυρίζονται ότι τα δικαιώματά τους που εγγυάται το Σύμφωνο, παραβιάζονται. Η Επιτροπή συναντάται στη Γενεύη και συνήθως διεξάγει δύο συνόδους ανά χρόνο, αποτελούμενη από μία ολομέλεια τριών εβδομάδων και μία προσυνοδριακή εβδομάδα με ομάδες εργασίας. Η Επιτροπή επίσης δημοσιεύει την ερμηνεία της για τις διατάξεις του Συμφώνου γνωστά ως 'Γενικά Σχόλια'.

4. Άρθρο 11 Διεθνούς Συμφώνου για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα

1. Τα κράτη-μέλη στο παρόν σύμφωνο αναγνωρίζουν το δικαίωμα στον καθένα ενός επαρκούς επιπέδου διαβίωσης για τον εαυτό του και την οικογένειά του, περιλαμβάνοντας επαρκή τροφή, ένδυση, διαμονή και τη διαρκή βελτίωση του συνθηκών διαβίωσής του. Τα κράτη- μέλη θα λάβουν τα απαραίτητα μέτρα για να διασφαλίσουν την υλοποίηση αυτού του δικαιώματος, αναγνωρίζοντας για τον σκοπό αυτό την ουσιώδη σημασία της διεθνούς συνεργασίας βασισμένη στην ελεύθερη συγκατάθεση.

2. Τα κράτη-μέλη στο παρόν Σύμφωνο αναγνωρίζουν το θεμελιώδες δικαίωμα του καθενός να είναι ελεύθερος από την πείνα και θα λάβει, ατομικά και μέσω διεθνούς συνεργασίας, μέτρα, συμπεριλαμβάνοντας συγκεκριμένα προγράμματα, τα οποία χρειάζονται για:

A. να βελτιωθούν οι μέθοδοι παραγωγής, διατήρησης και διανομής της τροφής, κάνοντας πλήρη χρήση της τεχνικής και επιστημονικής γνώσης, με τη διάδοση της γνώσης των αρχών της θρέψης και την ανάπτυξη ή τη μεταρρύθμιση των αγροτικών συστημάτων με τέτοιο τρόπο προκειμένου να επιτευχθεί η αποτελεσματικότερη ανάπτυξη και αξιοποίηση των φυσικών πόρων.

B. να ληφθούν υπόψη τα προβλήματα τόσο των χωρών που εισάγουν τρόφιμα όσο και αυτών που εξάγουν τρόφιμα, για να διασφαλιστεί η δίκαιη κατανομή των παγκόσμιων προμηθειών σε σχέση με τις ανάγκες.

5. Επεξήγηση Ορολογίας

Δικαίωμα: είναι εξουσία και ελευθερία που παρέχεται από το δίκαιο στα φυσικά ή νομικά πρόσωπα με στόχο να προφυλαχθούν και να πραγματοποιηθούν τα βιοτικά τους συμφέροντα τα οποία επιβάλλονται από τους νόμους μέσω των κυρώσεων. Συνιστά, ακόμα, την αξίωση ενός προσώπου έναντι του κράτους του οποίου είναι υπήκοος ή στο οποίο διαβιεί, ώστε αυτό να σεβαστεί μια συγκεκριμένη κατάσταση ή ιδιότητα αυτού του προ-σώπου (πχ τη ζωή του). Έτσι, η κρατική εξουσία περιορίζεται και δεν μπορεί να ενεργεί αυθαίρετα σε βάρος των προσώπων εντός της επικράτειάς της. Επίσης, το κράτος μπορεί να υποχρεούται όχι μόνο να απέχει από τη παραβίαση ενός δικαιώματος (πχ αφαίρεση της ζωής από κρατικά όργανα), αλλά και να προβαίνει σε θετικές ενέργειες (πχ συγκεκριμένα μέτρα προστασίας, παροχές) ώστε να προλαμβάνει προσβολές ενός δικαιώματος ή να πετυχαίνει την πληρέστερη απόλαυσή του¹.

Ικανοποιητική Διαβίωση: Όπως προκύπτει και από το άρθρο 25 της Οικουμενικής Διακήρυξης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου ως ικανοποιητική διαβίωση ορίζεται ότι ο καθένας πρέπει να έχει ένα ελάχιστο επίπεδο συνθηκών υγείας και ζωής για τον ίδιο και την οικογένειά του καθώς και τροφή, ένδυση, διαμονή, ιατρική φροντίδα και κοινωνικές υπηρεσίες. Ενώ πρέπει να είναι ασφαλής σε περίπτωση ανεργίας, αρρώστιας, γήρατος και οποιασδήποτε κατάστασης πέραν του ελέγχου του.²

¹ Αριστόβουλος Μάνεσης, Ατομικές Ελευθερίες και Χρυσόγονος, Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα, σ.8-19

²http://www.claiminghumanrights.org/udhr_article_25.html#at27

6. Ανάλυση του άρθρου 11 του Συμφώνου μέσα από τα Γενικά Σχόλια της Επιτροπής

Κατά την άσκηση της αρμοδιότητάς της για την έκδοση Γενικών Σχολίων, η Επιτροπή του Συμφώνου έχει δημοσιεύσει, μέχρι σήμερα, τρία Γενικά Σχόλια αφιερωμένα στο άρθρο 11 σχετικά με το ικανοποιητικό επίπεδο διαβίωσης. Το Γενικό Σχόλιο 4 με ημερομηνία δημοσίευσης την 1^η Ιανουαρίου 1992 αναφέρεται ιδιαίτερα στην πρώτη παράγραφο του άρθρου 11 σχετικά με την ικανοποιητική διαμονή. Ενώ στις 12 Μαΐου 1999 εκδόθηκε το Γενικό Σχόλιο 12 που αναφέρεται στο ικανοποιητικό επίπεδο διατροφής. Στις 20 Μαΐου 1997 είχε δημοσιευθεί το Γενικό Σχόλιο 7 που αναφέρει τις σχετικές διώξεις στις περιπτώσεις αποκλίσεων από τις διατάξεις του άρθρου 11 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα.

Ανάλυση άρθρου 11 (Γενικό Σχόλιο 12 : δικαίωμα στη σίτιση)

6. Το δικαίωμα σε επαρκή τροφή πραγματοποιείται για τον κάθε άνθρωπο, γυναίκα και παιδί, μόνο ή σε κοινοτικό επίπεδο με άλλους, να έχουν φυσική και οικονομική πρόσβαση ανά πάσα στιγμή σε επαρκή τρόφιμα ή μέσα για την προμήθειά τους. Επομένως, το δικαίωμα σε επαρκή τροφή δεν πρέπει να ερμηνεύεται σε στενή ή περιοριστική έννοια, που το ισοδυναμεί με μια ελάχιστη δέσμη θερμίδων, πρωτεϊνών και άλλων ειδικών θρεπτικών ουσιών. Το δικαίωμα επαρκούς διατροφής θα πρέπει να πραγματοποιηθεί προοδευτικά. Ωστόσο, τα κράτη έχουν βασική υποχρέωση να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα για να μετριάσουν και να μετριάσουν την πείνα, όπως προβλέπεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 11, ακόμη και σε περιόδους φυσικών ή άλλων καταστροφών.

7. Η έννοια της επάρκειας είναι ιδιαίτερα σημαντική σε σχέση με το δικαίωμα στην τροφή, διότι χρησιμεύει για να υπογραμμίσει ορισμένους παράγοντες που πρέπει να ληφθούν υπόψη για να καθοριστεί εάν συγκεκριμένα τρόφιμα που είναι διαθέσιμα μπορούν να θεωρηθούν ως τα καταλληλότερα υπό δεδομένες συνθήκες για σκοπούς του άρθρου 11 του Συμφώνου. Η έννοια της αιεφορίας είναι εγγενώς συνδεδεμένη με την έννοια της επαρκούς τροφής ή της επισιτιστικής ασφάλειας, υπονοώντας ότι η τροφή είναι προσβάσιμη τόσο για τις σημερινές όσο και για τις μελλοντικές γενιές. Η ακριβής έννοια της "επάρκειας" καθορίζεται σε μεγάλο βαθμό από τις επικρατούσες κοινωνικές, οικονομικές, πολιτιστικές, κλιματικές, οικολογικές και άλλες συνθήκες, ενώ η "βιωσιμότητα" ενσωματώνει την έννοια της μακροπρόθεσμης διαθεσιμότητας και προσβασιμότητας.

15. Το δικαίωμα σε επαρκή τροφή, όπως κάθε άλλο ανθρώπινο δικαίωμα, επιβάλλει τρία είδη ή επίπεδα υποχρεώσεων στα συμβαλλόμενα κράτη: τις υποχρεώσεις σεβασμού, προστασίας και εκπλήρωσης. Με τη σειρά του, η υποχρέωση εκπλήρωσης περιλαμβάνει τόσο υποχρέωση διευκόλυνσης όσο και υποχρέωση παροχής. Η υποχρέωση τήρησης της υφιστάμενης πρόσβασης σε επαρκή τροφή απαιτεί από τα συμβαλλόμενα κράτη να μην λαμβάνουν μέτρα που να αποτρέπουν την πρόσβαση αυτή. Η υποχρέωση προστασίας απαιτεί μέτρα από το κράτος ώστε να διασφαλίζεται ότι οι επιχειρήσεις ή τα άτομα δεν στερούν τα άτομα από την πρόσβασή τους σε επαρκή τροφή. Η υποχρέωση εκπλήρωσης σημαίνει ότι το κράτος πρέπει να συμμετέχει ενεργά σε δραστηριότητες που αποσκοπούν στην ενίσχυση της πρόσβασης και χρήσης των πόρων και των μέσων εξασφάλισης του βιοτικού επιπέδου, συμπεριλαμβανομένης της επισιτιστικής ασφάλειας. Τέλος, όταν ένα άτομο ή μια ομάδα δεν είναι σε θέση, για λόγους ανεξάρτητους από τον έλεγχό τους, να απολαμβάνουν το δικαίωμα επαρκούς τροφής με τα μέσα που διαθέτουν, τα κράτη έχουν

την υποχρέωση να εκπληρώσουν άμεσα το δικαίωμα αυτό. Η υποχρέωση αυτή ισχύει και για πρόσωπα που είναι θύματα φυσικών ή άλλων καταστροφών.

17. Παραβιάσεις του Συμφώνου συμβαίνουν όταν ένα κράτος δεν κατορθώσει να εξασφαλίσει την ικανοποίηση, του ελάχιστου βασικού επιπέδου που απαιτείται για να είναι απαλλαγμένο από την πείνα. Κατά τον προσδιορισμό των ενεργειών ή των παραλείψεων που συνιστούν παραβίαση του δικαιώματος στην τροφή, είναι σημαντικό να γίνει διάκριση της αδυναμίας από την απροθυμία ενός συμβαλλόμενου μέρους να συμμορφωθεί. Εάν ένα συμβαλλόμενο κράτος υποστηρίζει ότι οι περιορισμοί των πόρων καθιστούν αδύνατη την πρόσβαση σε τρόφιμα για εκείνους που αδυνατούν να εξασφαλίσουν τέτοια πρόσβαση, το κράτος πρέπει να αποδείξει ότι έχει καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια για να χρησιμοποιήσει όλους τους πόρους που έχει στη διάθεσή του σε μια προσπάθεια να ικανοποιήσουν κατά προτεραιότητα τις ελάχιστες αυτές υποχρεώσεις. Ένα κράτος που ισχυρίζεται ότι δεν είναι σε θέση να εκπληρώσει την υποχρέωσή του για λόγους ανεξάρτητους από τον έλεγχο του φέρει το βάρος να αποδείξει ότι αυτό συμβαίνει και ότι έχει αποτύχει να λάβει διεθνή στήριξη για να εξασφαλίσει τη διαθεσιμότητα και την προσβασιμότητα των απαραίτητων τροφίμων.

Ανάλυση άρθρου 11 (Γενικό Σχόλιο 4 : δικαίωμα στη στέγαση)

Σύμφωνα με το άρθρο 11 (1) του Συμφώνου, τα συμβαλλόμενα κράτη «αναγνωρίζουν το δικαίωμα όλων σε ένα κατάλληλο βιοτικό επίπεδο για τον ίδιο και την οικογένειά του, συμπεριλαμβανομένου του επαρκούς φαγητού, της ένδυσης και της στέγασης, και τη συνεχή βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης». Το ανθρώπινο δικαίωμα στην κατάλληλη στέγαση, το οποίο κατά συνέπεια προέρχεται από το δικαίωμα σε επαρκές βιοτικό επίπεδο, έχει κεντρική σημασία για την απόλαυση των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων.

6. Το δικαίωμα στην κατάλληλη στέγαση ισχύει για όλους. Ενώ η αναφορά στον «ίδιο και στην οικογένειά του» αντικατοπτρίζει τις υποθέσεις σχετικά με τις ρόλους των φύλων και τα πρότυπα οικονομικής δραστηριότητας που έγιναν αποδεκτά το 1966 όταν εγκρίθηκε το Σύμφωνο, η φράση αυτή δεν μπορεί να διαβαστεί σήμερα ως υπονοώντας τυχόν περιορισμούς στην εφαρμογή του δικαιώματος τις ιδιότητες ή γυναικεία νοικοκυριά ή τις τέτοιες ομάδες. Έτσι, η έννοια τις «οικογένειας» πρέπει να γίνει κατανοητή με ευρεία έννοια. Επιπλέον, τα άτομα, καθώς και οι οικογένειες, δικαιούνται επαρκή στέγαση ανεξαρτήτως ηλικίας, οικονομικής κατάστασης, ομαδικής ή τις κατηγορίας ή καθεστώτος και άλλων παρόμοιων παραγόντων. Ειδικότερα, η απόλαυση αυτού του δικαιώματος δεν πρέπει, σύμφωνα με το άρθρο 2 (2) του Συμφώνου, να υπόκειται σε καμία μορφή διάκρισης.

8. Επομένως, η έννοια τις επάρκειας είναι ιδιαίτερα σημαντική σε σχέση με το δικαίωμα στη στέγαση, διότι χρησιμεύει για να υπογραμμίσει ορισμένους παράγοντες που πρέπει να ληφθούν υπόψη για να καθοριστεί εάν συγκεκριμένες μορφές καταφυγίου μπορούν να θεωρηθούν ότι συνιστούν «επαρκή στέγαση» για τις σκοπούς του Συμφώνου. Ενώ η επάρκεια εξαρτάται εν μέρει από κοινωνικούς, οικονομικούς, πολιτιστικούς, κλιματολογικούς, οικολογικούς και τις παράγοντες, η ΕΟ- ΚΕ³ πιστεύει ότι είναι ωστόσο δυνατόν να εντοπιστούν ορισμένες πτυχές του δικαιώματος που πρέπει να ληφθούν υπόψη για το σκοπό αυτό σε οποιοδήποτε συγκεκριμένο πλαίσιο.

³Επιτροπή Οικονομικών και Κοινωνικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

10. Ανεξάρτητα από την κατάσταση ανάπτυξης οποιασδήποτε χώρας, υπάρχουν ορισμένα βήματα που πρέπει να πραγματοποιηθούν άμεσα. Αναφέρονται στην Παγκόσμια Στρατηγική για τη Στέγαση και τις διεθνείς αναλύσεις, πολλά από τα μέτρα που απαιτούνται για την προώθηση του δικαιώματος στέγασης θα απαιτούσαν μόνο την αποχή της κυβέρνησης από ορισμένες πρακτικές και δέσμευση για διευκόλυνση της «αυτοβοήθειας» από τις πληγείσες ομάδες. Στο βαθμό που θεωρείται ότι τα μέτρα αυτά υπερβαίνουν τους μέγιστους πόρους που είναι διαθέσιμοι σε ένα συμβαλλόμενο κράτος, είναι σκόπιμο να ζητηθεί το συντομότερο δυνατόν για διεθνή συνεργασία σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 1, τα άρθρα 22 και 23 του Συμφώνου, και ότι η Επιτροπή θα ενημερωθεί σχετικά.

Αναφορά στο Γενικό Σχόλιο 7 (διώξεις κατά των κρατών)

Στο συγκεκριμένο Γενικό Σχόλιο, το οποίο εκδόθηκε πριν την δημοσίευση του Γενικού Σχολίου 12, αναφέρεται σε όλα τα μέτρα που μπορούν να επιβληθούν σε βάρος τόσο των ατόμων όσο κυρίως των κρατών-μερών του Συμφώνου. Στόχος του Γενικού Σχολίου αυτού είναι να προσδιορίσει τον τρόπο και τα μέσα εφαρμογής των κυρώσεων σε βάρος όσων παραβιάζουν το άρθρο 11. Η ευρεία ανάλυση των ποινών χρησιμοποιείται για να προτρέψει τα κράτη-μέλη στην πλήρη εφαρμογή της διάταξης αυτής. Ο σεβασμός των ατομικών δικαιωμάτων και του νομοθετικού πλαισίου αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση βάσει της διεθνούς νομοθεσίας.

7. Ειδικότερα ζητήματα

Μέσα από τα Γενικά Σχόλια γίνεται κατανοητό πως το δικαίωμα σε ένα ικανοποιητικό επίπεδο διαβίωσης μπορεί να μην υλοποιηθεί απόλυτα. Τα κράτη-μέλη του Συμφώνου μπορεί να αναγνωρίζουν στους πολίτες τους το δικαίωμα στη σίτιση και τη στέγαση όπως αυτά αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 11, ωστόσο αυτό δεν εφαρμόζεται απαραίτητα. Γι' αυτό το λόγο είναι σωστό να δοθεί έμφαση σε ορισμένα σημεία τα οποία είναι κρίσιμα σήμερα. Η έμφαση θα δοθεί στο ζήτημα της επαρκούς διατροφής και ιδιαίτερα για τις μικρότερες ηλικίες όπως αναφέρεται στο σχόλιο 12 αλλά και στο ζήτημα της στέγασης αφορώντας κυρίως τις ομάδες των προσφύγων και αυτών που βρίσκονται σε δύσκολη θέση.

Παιδικός υποσιτισμός:

Ξεκινώντας από τις βασικές έννοιες, ως “υποσιτισμός” ορίζεται η κατάσταση κατά την οποία, για τουλάχιστον ένα έτος, ένα πρόσωπο αδυνατεί να προσλάβει ποσότητα τροφής που να είναι επαρκής για την κάλυψη των διατροφικών και ενεργειακών του αναγκών. Ως “παιδικός” νοείται αυτός που αφορά κυρίως τα παιδιά κάτω των πέντε ετών. Όπως ήδη επισημάνθηκε, η Επιτροπή προέκρινε τη μείωση της παιδικής θνησιμότητας και την αύξηση του προσδόκιμου ζωής μέσω της εξάλειψης του υποσιτισμού. Παρ' όλο που τα τελευταία 30 χρόνια έχει καταγραφεί σημαντική πρόοδος, το πρόβλημα του παιδικού υποσιτισμού εξακολουθεί να ταλανίζει πολλές περιοχές του κόσμου. Ακόμη, άρρηκτα συνδεδεμένη με τον υποσιτισμό είναι και η μη πρόσβαση εκατομμυρίων ανθρώπων, συμπεριλαμβανομένων παιδιών, σε πόσιμο νερό. Το γεγονός αυτό, οφειλόμενο και στην κλιματική αλλαγή, επηρεάζει αρνητικότερα την υγιεινή, την υγεία, άρα και τη ζωή πολλών παιδιών σε όλο τον κόσμο.

Εξασφάλιση επαρκούς στέγασης για μετανάστες και πρόσφυγες

Ορισμοί:

Μετανάστης: Ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης ορίζει ότι, σε διεθνές επίπεδο, δεν υπάρχει ένας οικουμενικά αποδεκτός προσδιορισμός της έννοιας του «μετανάστη». Ο όρος συνήθως γίνεται κατανοητός, προκειμένου να καλύψει τις περιπτώσεις όπου η απόφαση για μετανάστευση λαμβάνεται ελεύθερα από το άτομο, δίχως την μεσολάβηση εξωγενών παραγόντων. Συνεπώς, αυτός ο όρος αναφέρεται στα άτομα και τα μέλη της οικογένειας που μετακινούνται σε μια άλλη χώρα ή περιοχή για να αναζητήσουν καλύτερες υλικές και κοινωνικές συνθήκες καθώς και για να βελτιώσουν το προσδόκιμο των ίδιων και των μελών των οικογενειών τους. Υπάρχουν τρεις (3) ευρέως γνωστές κατηγορίες μεταναστών: οικονομικοί, πολιτικοί, περιβαλλοντικοί.

Πρόσφυγας: Σύμφωνα με τη Σύμβαση των ΗΕ για το Καθεστώς των Προσφύγων, γνωστή και ως Σύμβαση της Γενεύης, του 1951, ως «πρόσφυγας» ορίζεται «κάθε άτομο που (...) λόγω βάσιμου φόβου δίωξης για λόγους φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, συμμετοχής του σε κάποια κοινωνική ομάδα ή λόγω των πολιτικών του πεποιθήσεων βρίσκεται εκτός της χώρας της ιθαγένειάς του και δεν είναι σε θέση ή, λόγω του εν λόγω φόβου, δεν επιθυμεί να θέσει τον εαυτό του υπό την προστασία της εν λόγω χώρας (...)». Κατά την είσοδό τους σε κάποια άλλη χώρα, τα άτομα αυτά, υποβάλλουν αίτημα για χορήγηση ασύλου και την αναγνώριση διεθνούς προστασίας στο πρόσωπό τους. Αν το αίτημά τους γίνει δεκτό, αποτελούν πλέον «αναγνωρισμένους πρόσφυγες», τελούν υπό καθεστώς διεθνούς προστασίας και τους παρέχονται δικαίωμα παραμονής στη χώρα επί τρία έτη, πρόσβαση στην υγεία, την παιδεία και την κοινωνική ασφάλιση.

Όπως αναφέρεται και μέσα από τις ερμηνευτικές διατάξεις του Γενικού Σχολίου 4 το δικαίωμα στην επαρκή στέγαση αναφέρεται ως απαραίτητο για τον καθένα που αναφέρεται σε όλες τις δια-τάξεις της Σύμβασης που δεσμεύει τα κράτη-μέλη. Η στέγαση είναι το βασικό στοιχείο για τη στα-θερότητα και ασφάλεια σε ατομικό ή οικογενειακό επίπεδο. Είναι το κέντρο της οικονομικής, κοι-νωνικής και συναισθηματικής ζωής του ανθρώπου. Οι συνθήκες διαβίωσης, όμως, για τους πρόσφυγες δεν είναι επαρκείς, καθώς πολλά από τα κέντρα κράτησής τους (στα οποία διαμένουν μέχρι να εξεταστούν οι αιτήσεις ασύλου) δεν πληρούν τις προϋποθέσεις. Για παράδειγμα, στην Κόρινθο, το Φεβρουάριο του 2017, προσφέρονταν λιγότερα από 3 τετραγωνικά μέτρα για κάθε άτομο και συνήθως 12 άτομα διέμεναν σε δωμάτια που δε ξεπερνούσαν τα 35 τετραγωνικά μέτρα.⁶ Συγχρόνως, σε Κω και Ρόδο, ο αριθμός των ανθρώπων που κρατούνταν σε αστυνομικά τμήματα ήταν ακόμη και τριπλάσιος από την προβλεπόμενη χωρητικότητα.⁷ Επίσης, προβλήματα σχετικά με τη σίτιση και την ποιότητα των τροφίμων και του νερού παρατηρούνται συχνά, όπως διαπιστώνει και η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες.⁸

⁴<http://www.ohchr.org/EN/Issues/Housing/Pages/HousingIndex.aspx>

⁵<http://www.ohchr.org/EN/Issues/Housing/toolkit/Pages/RighttoAdequateHousingToolkit.aspx>

⁶[http://www.asylumineurope.org/reports/country/greece/detention-asylum-seekers/detention-conditions/conditions-detention-facilities%](http://www.asylumineurope.org/reports/country/greece/detention-asylum-seekers/detention-conditions/conditions-detention-facilities%23footnote12_623012f&sa=D&ust=1539884776287000&usg=AFQjCNH8YWR3ArisWxep365IzdHVINt0A)

⁷<https://www.reuters.com/article/us-europe-migrants-greece-lesbos/syrian-refugee-sets-himself-on-fire-at-a-greek-migrant-campidUSKBN1GY36S&sa=D&ust=1539884776292000&usg=AFQjCNFJu5fTeqW1yPJZEKbr5UOD6hUJew>

Θεσμοί και Οργανώσεις που συμβάλλουν στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου προσφύγων και μεταναστών

Ορισμός ΜΚΟ:

Οι ΜΚΟ ορίζονται από την Παγκόσμια Τράπεζα ως «ιδιωτικοί οργανισμοί που ασκούν δραστηριότητα για να απαλύνουν τον πόνο, να προωθήσουν τα συμφέροντα των φτωχών, την προστασία του περιβάλλοντος, την παροχή βασικών κοινωνικών υπηρεσιών, ή αναλαμβάνουν την ανάπτυξη της κοινότητας».

Παραδείγματα ΜΚΟ:

- Oxfam
- ActionAid
- Γιατροί χωρίς Σύνορα
- Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες και Εξόριστους

Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά το προσφυγικό ζήτημα τα κράτη-μέλη οφείλουν, σύμφωνα με τις διατάξεις του Συμφώνου, προκύπτει άρρηκτη σύνδεση με τα δικαιώματα του ανθρώπου. Σύμφωνα με το Συμβούλιο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου το 2014 υπήρχαν 19,5 εκ. πρόσφυγες σε Παγκόσμιο επίπεδο. Το 51% των προσφύγων είναι κάτω των 18 ετών και προέρχονται κυρίως από το Αφγανιστάν, τη Συρία και τη Σομαλία⁹. Όμως σε διεθνές επίπεδο το ζήτημα της στέγασης είναι διαφορετικό σε κάθε κράτος και εμπίπτει στα ζητήματα εσωτερικής πολιτικής.

Σε πολλά κράτη η στέγαση και η ενσωμάτωση είναι προϊόντα διαφορετικών πολιτικών των κρατών. Τα κοινωνικά στοιχεία όπως το σχολείο, οι δυνατότητες απασχόλησης και οι σχέσεις με τον περίγυρο πρέπει να οδηγήσουν στο να έχουν μόνιμη διαμονή και όχι απλώς ένα σπίτι. Η μόνιμη στέγαση των προσφύγων δεν πρέπει να διαχωρίζεται από την πρόβλεψη ικανοποιητικής διαμονής. Πρέπει να διασφαλιστεί η κοινωνική συνοχή μέσω της προσφοράς πολλών επιλογών στέγασης μακριά από διαχωρισμούς «εμείς κι αυτοί». Το ζήτημα προχωράει πέρα από τις υποδομές σε ένα πολλαπλό επίπεδο. Η δημιουργία οργανισμών επιτήρησης και ευέλικτων σχεδίων μέσω της επιστημονικής διαβούλευσης είναι βασικά στοιχεία για την ανάλυση του ζητήματος. Μεγάλης σημασίας είναι η διαφοροποίηση μεταξύ πράξεων σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο σχετικά με τη διανομή των προσφύγων, των σπιτιών, την ενσωμάτωση και τις ευκαιρίες που θα δημιουργηθούν για τον καθένα.

⁸<https://www.google.com/url?q=https://www.unhcr.org/4b8e74c09.pdf&sa=D&ust=1539884776287000&usg=AFQjCNHZSai-X3sRHwQzF-pjFTnznQcKTg>

⁹<http://www.ifhp.org/sites/default/files/staff/IFHP%20Housing%20Refugees%20Report%20-%20final.pdf> σελ. 8

8. Ερωτήσεις προς τους συμμετέχοντες

1. Με ποιους τρόπους θεωρείτε πως η διεθνής κοινότητα μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης του αυξανόμενου αριθμού προσφύγων και μεταναστών;
2. Πώς μπορεί να διασφαλιστεί το δικαίωμα στη σίτιση για όλες τις κοινωνικές ομάδες σε ολόκληρο τον κόσμο μακροχρονίως;
3. Ποιος ο ρόλος των εθνικών κυβερνήσεων και των τοπικών αρχών στην επίτευξη ενός ικανοποιητικού επιπέδου διαβίωσης;

9. Ενδεικτικές επιλογές για επιπρόσθετη μελέτη

1. Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα : <https://www.ohchr.org/>
2. Πληροφορίες σχετικές με το Διεθνές Σύμφωνο για Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτισμικά Δικαιώματα :
http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/CESCR/OHCHR_Map_ICESCR.pdf
3. Εκθέσεις σχετικά με την κατάσταση των κρατών-μελών :
https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/TBSearch.aspx?Lang=en&TreatyID=9&DocTypeID=29
4. Παρασκευή Νάσκου-Περράκη, Ανθρώπινα Δικαιώματα, Ερωτήσεις και απαντήσεις (2013) :
http://www.academia.edu/12754797/%CE%91%CE%BD%CE%B8%CF%81%CF%8E%CF%80%CE%B9%CE%BD%CE%B1_%CE%94%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%8E%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1_%CE%95%CF%81%CF%8E%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82_%CE%BA%CE%B1%CE%B9_%CE%91%CF%80%CE%B1%CE%CF%84%CE%AE%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82_%CE%9C%CE%AD%CF%81%CE%BF%CF%82_%CE%91_2013_
5. Οι εκθέσεις για τις καταστάσεις από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες :
<https://data2.unhcr.org/en/situations>
6. Οι 20 αρχές του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων :
https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_el
7. Το Προαιρετικό Πρωτόκολλο στο Σύμφωνο του ΟΗΕ για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτισμικά Δικαιώματα : http://www.naskouperraki.gr/wp-content/uploads/2014/12/%CE%86%CF%81%CE%B8%CF%81%CE%BF_%CE%B3%CE%B9%CE%B1_%CF%84%CE%B9%CE%BC%CE%B7%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C_%CF%84%CF%8C%CE%BC%CE%BF_%CE%9A%CE%BF-libre.pdf
8. Οι ηλεκτρονικοί υπερ-σύνδεσμοι που επισυνάπτονται στις υποσημειώσεις και παρατίθενται στο μέρος: «Ηλεκτρονικές Πηγές» του Οδηγού Μελέτης

10. Ηλεκτρονικές Πηγές

1. <http://www.ifhp.org/sites/default/files/staff/IFHP%20Housing%20Refugees%20Report%20-%20final.pdf>
2. <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CESCR.aspx>
3. <http://www.ohchr.org/en/hrbodies/cescr/pages/cescrindex.aspx>
4. <http://www.ohchr.org/EN/Issues/Housing/Pages/HousingIndex.aspx>
5. <http://www.ohchr.org/EN/Issues/Housing/toolkit/Pages/RighttoAdequateHousingToolkit.aspx>

11. Βιβλιογραφία

1) Committee of financial, social and cultural rights, General comment No. 4., 2) Committee of financial, social and cultural rights, General comment No. 7. 3) Committee of financial, social and cultural rights, General comment No.12. 4) Παρασκευή Νάσκου-Περράκη, Δικαιώματα του Ανθρώπου: Παγκόσμια και Περιφερειακή Προστασία, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2016 5) Κώστας Χ. Χρυσόγονος, Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα 6) UNICEF – WHO – World Bank Group, Levels and trends in child malnutrition, 2015, 7) Αριστόβουλος Μάνεσης, Ατομικές Ελευθερίες, 1982